

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ
Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің

Х А Б А Р Ш Ы С Ы

ВЕСТНИК

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ
НАУК РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН
Қазақстан Республикасының
педагогикалық университетінің
Абая

THE BULLETIN

THE NATIONAL ACADEMY OF
SCIENCES OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN
Abai Kazakh National Pedagogical
University

PUBLISHED SINCE 1944

3 (403)

MAY-JUNE 2023

ALMATY, NAS RK

БАС РЕДАКТОР:

ТҮЙМЕБАЕВ Жансейіт Қансейітұлы, филология ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан)

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

БИЛЯЛОВ Дархан Нұрланұлы, PhD, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің ректоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

ҒАЛЫМ ХАТШЫ:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Абай атындағы ҚазҰПУ Педагогикалық білімді дамыту орталығының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

САТЫБАЛДЫ Әзімхан Әбілқайырұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Экономика институтының директоры (Алматы, Қазақстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Әбдіжапар Жұманұлы, экономика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА құрметті мүшесі, Халықаралық инновациялық технологиялар академиясының президенті (Алматы, Қазақстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилян академиясы» ұлттық университетінің кафедра меңгерушісі (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және менеджмент университетінің кәсіптік білім берудің педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Ләззат Мыктыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), **Н = 3**

БУЛАТБАЕВА Күлжанат Нурымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Нұр-Сұлтан, Қазақстан), **Н = 2**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар және мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), **Н = 2**

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафихевна, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры, (Алматы, Қазақстан), **Н = 3**

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабаршысы».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.). Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 12.02.2018 ж. берілген

№ 16895-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *әлеуметтік ғылымдар саласындағы зерттеулерге арналған.*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 300 дана.

Редакцияның мекен-жайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., тел.: 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2023
Типографияның мекен-жайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Мұратбаев көш., 75.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТУЙМЕБАЕВ Жансент Кансеитович, доктор филологических наук, профессор, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан)

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

БИЛЯЛОВ Дархан Нурланович, PhD, почетный член НАН РК, ректор Казахского национального педагогического университета им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

УЧЕНЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), **Н = 2**

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

САТЫБАЛДИН Азимхан Абылкаирович, доктор экономических наук, профессор, академик НАН РК, директор института Экономики (Алматы, Казахстан), **Н = 5**

САПАРБАЕВ Абдижапар Джуманович, доктор экономических наук, профессор, почетный член НАН РК, президент Международной академии инновационных технологий (Алматы, Казахстан), **Н = 6**

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), **Н = 2**

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), **Н = 4**

СЕМБИЕВА Лязгат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А.Букетова (Караганда, Казахстан), **Н=3**

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Нур-Султан, Казахстан), **Н = 3**

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), **Н=2**

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), **Н = 3**

«Вестник Национальной академии наук Республики Казахстан».

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ООО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы).
Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан № **16895-Ж**, выданное 12.02.2018 г.

Тематическая направленность: *посвящен исследованиям в области социальных наук.*

Периодичность: 6 раз в год.

Тираж: 300 экземпляров.

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, тел. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2023

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75.

EDITOR IN CHIEF:

TUIMEBAYEV Zhansait Kanseitovich, Doctor of Philology, Professor, Honorary Member of NAS RK, Rector of Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan).

DEPUTY CHIEF DIRECTOR:

BILYALOV Darkhan Nurlanovich, Ph.D, Honorary Member of NAS RK, Rector of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

SCIENTIFIC SECRETARY:

ABYLKASSYMOVA Alma Esimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Executive Secretary of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology of Abai Kazakh National Pedagogical University (Almaty, Kazakhstan), **H = 2**

EDITORIAL BOARD:

SATYBALDIN Azimkhan Abilkairovich, Doctor of Economics, Professor, Academician of NAS RK, Director of the Institute of Economics (Almaty, Kazakhstan), **H = 5**

SAPARBAYEV Abdizhapar Dzhumanovich, Doctor of Economics, Professor, Honorary Member of NAS RK, President of the International Academy of Innovative Technology (Almaty, Kazakhstan) **H = 4**

LUKYANENKO Irina Grigor'evna, Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of the National University "Kyiv-Mohyla Academy" (Kiev, Ukraine) **H = 2**

SHISHOV Sergey Evgen'evich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education of the Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), **H = 6**

SEMBIEVA Lyazzat Maktybekova, Doctor of Economic Science, Professor of the L.N. Gumilyov Eurasian National University (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 3**

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy of Buketov Karaganda University (Karaganda, Kazakhstan), **H = 3**

BULATBAYEVA Kulzhanat Nurymzhanova, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarın (Nur-Sultan, Kazakhstan), **H = 2**

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-chief of the journal «Standards and monitoring in education» (Moscow, Russia), **H = 2**

YESSIMZHANOVA Saira Rafikhevna, Doctor of Economics, Professor at the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), **H = 3**.

Bulletin of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan.

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: RPA «National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan» (Almaty). The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications

of the Republic of Kazakhstan **No. 16895-Ж**, issued on 12.02.2018.

Thematic focus: *it is dedicated to research in the field of social sciences.*

Periodicity: 6 times a year.

Circulation: 300 copies.

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2023

Address of printing house: ST «Aruna», 75, Muratbayev str, Almaty.

BULLETIN OF NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN
ISSN 1991-3494
Volume 3. Number 403 (2023), 32-44
<https://doi.org/10.32014/2023.2518-1467.490>

FTAP 14.25.09

© **N.G. Galymova***, **Zh.S. Mukataeva**, **N. Zhussupbekova**,
M. Orazbayeva, 2023

KazNPU named after Abai. "Institute of Natural Sciences and Geography",
Almaty, Kazakhstan.

E-mail: nurzhanar.galymova@gmail.com

WAYS TO IMPLEMENT SOCIAL AND HUMANITARIAN SECURITY IN THE PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF CHEMISTRY

Galymova Nurzhanar Gaissatkyzy — PhD Doctoral student. KazNPU named after Abai, Junior Researcher. Almaty, Kazakhstan

E-mail: nurzhanar.galymova@gmail.com. ORCID: 0009-0000-5887-2483;

Mukataeva Zhazira Sagatbekkyzy — Candidate of Chemical Sciences, Associate Professor. Almaty, Kazakhstan

E-mail: jazira-1974@mail.ru. ORCID: 0000-0002-1584-5810;

Zhussupbekova Nursulu Sarsenovna — Candidate of Chemical Sciences, senior lecturer Almaty, Kazakhstan

E-mail: nursulusarjus@mail.ru. ORCID: 0000-0003-4221-9863;

Orazbayeva Meruyert — Candidate of Chemical Sciences, senior lecturer Almaty, Kazakhstan

E-mail: orazbayeva1979@mail.ru. ORCID: 0000-0003-2667-5447.

Abstract. Socio-humanitarian safety as one of the significant components of modern life has only recently entered the priority area of study. At the present stage and level of development of society and the individual, a person constantly has to face many threats. Taking into account the constant improvement and self-improvement of society, as well as its socialization and interaction, the above-listed areas of socio-humanitarian safety become its integral part, transmitted to the next generations. That is why the most important aspect of the training of future specialists is the security of the individual in all areas of its activities and manifestations for the full disclosure of potential and professional competencies.

Keywords: socio-humanitarian safety, chemistry, ecology, environment

© Н.Г. Галымова*, Ж.С. Мукатаева, Н.С. Жусупбекова,
М. Оразбаева, 2023

Абай атындағы ҚазҰПУ. «Жаратылыстану және география институты»,
Алматы, Қазақстан.

E-mail: nurzhanar.galymova@gmail.com

БОЛАШАҚ ХИМИЯ МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЯЛАРДАУДА ӘЛЕУМЕТТІК – ГУМАНИТАРЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ЖОЛДАРЫ

Галымова Нуржанар Гайсатқызы — PhD Докторанты. Абай атындағы ҚазҰПУ, кіші ғылыми қызметкер. Алматы, Қазақстан

E-mail: nurzhanar.galymova@gmail.com. ORCID: 0009-0000-5887-2483;

Мукатаева Жазира Сағатбекқызы — химия ғылымдарының кандидаты, қауым. профессор, Алматы, Қазақстан

E-mail: jazira-1974@mail.ru. ORCID: 0000-0002-1584-5810;

Жусупбекова Нурсулу Сарсеновна — химия ғылымдарының кандидаты, аға оқытушы, Алматы, Қазақстан

E-mail: nursulusarjus@mail.ru. ORCID: 0000-0003-4221-9863;

Оразбаева Меруерт — химия ғылымдарының кандидаты, аға оқытушы, Алматы, Қазақстан

E-mail: orazbayeva1979@mail.ru. ORCID: 0000-0003-2667-5447.

Аннотация. Қазіргі таңда әлеуметтік гуманитарлық қауіпсіздік қазіргі өмірдің маңызды құрамдас бөліктерінің бірі ретінде зерттеудің басым бағыттары болып отыр. Қазіргі кезеңде және қоғам мен жеке тұлғаның даму деңгейінде адам үнемі көптеген қауіптерге кездесіп отырады. Қоғамның үнемі жетілдірілуі мен өзін-өзі жетілдіруін, сондай-ақ оның әлеуметтенуі мен өзара әрекеттесуін ескере отырып, жоғарыда аталған әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздік бағыттары оның келесі ұрпаққа берілетін ажырамас бөлігіне айналады. Сондықтан болашақ мамандарды даярлаудың ең маңызды аспектісі-бұл адамның қызметінің барлық салаларындағы қауіпсіздігі және оның әлеуеті мен кәсіби құзыреттіліктерін жан-жақты ашу болып табылады.

Түйін сөздер: әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздік, химия, экология, қоршаған орта

© Н.Г. Галымова*, Ж.С. Мукатаева, Н.С. Жусупбекова,
М. Оразбаева, 2023

E-mail: *nurzhanar.galymova@gmail.com*

КазНПУ имени Абая. «Институт естествознания и географии»,
Алматы, Казахстан.

ПУТИ РЕАЛИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ХИМИИ

Мукатаева Жазира Сагатбекқызы — кандидат химических наук, ассоциированный профессор.
Алматы, Казахстан

E-mail: *jazira-1974@mail.ru*. ORCID: 0000-0002-1584-5810;

Галымова Нуржанар Гайсатқызы — докторант PhD. КазНПУ имени Абая. Младший научный сотрудник. Алматы, Казахстан

E-mail: *nurzhanar.galymova@gmail.com*. ORCID: 0009-0000-5887-2483;

Жусупбекова Нурсулу Сарсеновна — кандидат химических наук, старший преподаватель, Алматы, Казахстан

E-mail: *nursulusarjus@mail.ru*. ORCID: 0000-0003-4221-9863;

Оразбаева Меруерт — кандидат химических наук, старший преподаватель, Алматы, Казахстан
E-mail: *orazbayeva1979@mail.ru*. ORCID: 0000-0003-2667-5447.

Аннотация. Социогуманитарная безопасность как одна из значимых составляющих современной жизни лишь относительно недавно попала в приоритетную область изучения. На современном этапе и уровне развития общества и индивидуума человеку постоянно приходится сталкиваться с множеством угроз. Учитывая постоянное совершенствование и самосовершенствование социума, а также его социализацию и взаимодействие, вышеперечисленные направления социогуманитарной безопасности становятся его неотъемлемой частью, передаваемой следующим поколениям. Именно поэтому наиболее важным аспектом подготовки будущих специалистов является безопасность личности во всех сферах её деятельности и проявления для всестороннего раскрытия потенциала и профессиональных компетенций.

Ключевые слова: социальная и гуманитарная безопасность, биология, география, химия, экология, окружающая среда

Кіріспе

Қоғам дамуының қазіргі кезеңінде адамдар үнемі көптеген қауіп-қатерлерге (айқын және ашық, жасырын және жанама түрде) тап болуда, сондықтан элеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздік мәселелері өзекті болып отыр.

1994 жылы Біріккен Ұлттар Ұйымының «Даму бағдарламасының» баяндамасында элеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздіктің негізгі бағыттары тұжырымдалды, атап айтсақ, бұл экономикалық, азық-түлік, медициналық, экологиялық қауіпсіздік, жеке адамның және қоғамның қауіпсіздігі. Дегенмен, бұл мәселе әліде болса жан-жақты зерттелмегенін айта кеткен жөн (Қазақов, 2013).

Әдістер мен материалдар

Болашақ мамандарды даярлаудың маңызды аспектілерінің бірі-адамның қызметінің барлық салаларындағы қауіпсіздігі және оның әлеуеті мен кәсіби құзыреттерін жан-жақты ашу үшін көріністері. Кәсіби маман ретінде қалыптасудың барлық кезеңдеріндегі адамның қауіпсіздігі мен тұрақтылығы оның дамуы мен оқуының бір бөлігі болып табылады және қоғамға үйлесімді енуді, оның жеке басы мен айналасындағы құндылықтардың алуан түрлілігін сақтауды және беруді шарттайды .

Демек, қазіргі ақпараттық, әлеуметтенген және экологияланған әлемде оқушыларға бағыт-бағдар беруде мұғалімнің рөлі даусыз артып келеді.

Жалпы орта білім беру мекемелерінде бұл бағыттағы негізгі жұмыстар әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздіктің негізгі ұғымдарын біріктіретін пәндер ретінде биология, география және химия сабақтарында жүргізілетін болады. Сонымен, студенттерді қазіргі өмірдің өзекті мәселелері — экологиялық, экономикалық, саяси, халықаралық өзара әрекеттестік және т.б. бағдарлауға үйрету мұғалімнің негізгі міндеті болмақ.

Осыған сәйкес биология, география, химия пәндерінің мұғалімдерін даярлауға қойылатын талаптар да артып келеді. Бұл бағыттағы жұмыс соңғы ғылыми жетістіктердің, жалпы және жеке дидактиканың мазмұнын ескере отырып зерттелді.

"Химия" оқу пәні аясында студенттер Жер туралы ғылымдардың эволюциясы (химия тұрғысынан), қазіргі ғылыми дүниетаным, табиғи объектілердің дамуының физика-химиялық негіздерін түсіну үшін қажетті іргелі жаратылыстану-ғылыми білім мен химиялық ойлау жүйесінің негіздері туралы нақты түсінік қалыптастырады.

Өз кезегінде, "Биология және химия" мамандығының студенттері "Жалпы жертану негіздері" пәнін оқиды, бұл мектепте алған табиғаттану білімі, дағдылары мен түсініктері мен жаһандық жаратылыстану арасындағы байланыс болып табылады. Осы пәнді оқу барысында болашақ биология және химия мұғалімдері әртүрлі деңгейлеріндегі қоршаған кеңістікпен бірлікте және өзара әрекеттесуде, қазіргі табиғи (табиғи - антропогендік) жағдайларды құру және өмір сүру жолдарын және олардың болашақта мүмкін болатын өзгеру тенденцияларын қарастырады.

Нәтижелер және оларды талқылау

Жаратылыстану - ғылыми пәндер, оның ішінде химия мұғалімдері дүниетаным ғылымдары саласында неғұрлым кең кәсіби құзыреттілікке ие мамандар ретінде әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздік мәселелері бойынша жұмысты ұйымдастыру үшін дайындығы бар болуы мүмкін, сондай-ақ табиғат, қоғам және экономика компоненттері арасында заңдылықтарды белгілеу және себеп - салдарлық байланыстарды бөліп көрсету дағдыларын меңгерген.

Өз кезегінде, жаратылыстану-ғылыми білім беру аясындағы әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздіктің мәселелері мен аспектілері тақырыпқа байланысты өзіндік ерекшеліктерге ие.

Қоршаған ортаның жағдайы - бұл адамның және басқа тіршілік иелерінің денсаулығын қамтамасыз етудегі қажеттілік. Қоршаған ортаның жағдайы оның тірі организмдерге, соның ішінде адамдарға, тіпті қазір жоқ жерде де пайдасын бағалай алады.

Педагогикалық мамандықтың рөлі мен маңыздылығын әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздік тұрғысынан қарастыра отырып, болашақ мұғалім оқушыларға алған білімдерін кәсіби қызметті таңдауда да, өз қоғамы мен қоршаған ортасының қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін де пайдалана алатын жағдайлар жасауға ықпал ету керек екенін атап өткен жөн.

Біздің ойымызша, болашақ химия мұғалімдерін жоспарлы және жүйелі түрде даярлау мақсатында, әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздік компоненттерін өзінің болашақ кәсіби қызметінде жүзеге асыру үшін:

-мамандарды жан-жақты және сапалы даярлау әдістемелеріне баса назар аудару мақсатында болашақ химия мұғалімдерінің жаратылыстану біліміндегі әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздік компоненттерінің орны мен рөлін айқындау;

- адам мен қоғамның әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздігінің факторы ретінде құзыреттілік тәсілді іске асыруға жаратылыстану пәндері мұғалімдерін даярлаудың тұжырымдамалық негіздерін әзірлеу;

- жаратылыстану пәндерін оқыту әдістемелерінің мазмұнын жаңарту;

- білім беру жүйесінің қазіргі заманғы талаптары мен үрдістерін ескере отырып, жаратылыстану пәндері мұғалімдерін даярлаудың нысандары мен әдістерін жаңғырту;

- болашақ химия мұғалімдерін даярлау үрдісін ғылыми-әдістемелік қамтамасыз етуді жетілдіру;

б) болашақ мұғалімдерді даярлау үрдісін диагностикалау — қажет.

Болашақ химия пәндерінің мұғалімдерін тәжірибеге бағдарлап даярлау бағыттарының бірі ретінде әлеуметтік гуманитарлық қауіпсіздікті қарастыруға болады (Захаров, 2000).

Әлеуметтік гуманитарлық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің бір жолы оқытудың әртүрлі деңгейлеріне арналған тапсырмалар жүйесін құру және пайдалану болып табылады.

Мектептегі білім беруді реформалаудың қазіргі жағдайында барлық оқушыларға біркелкі талаптар қоюдан белгілі бір пән шеңберінде әртүрлі деңгейде оқытуға көшу үрдісі байқалады. Оқушылардың дайындық деңгейлерін саралау соңғы жылдардағы педагогика ғылымының өзекті мәселелерінің бірі ретінде жаппай мектепте оқушылардың жеке танымдық қабілеттерін ескерудің негізгі жолы ретінде қарастырылуда. Осыған байланысты мамандарды даярлау деңгейлері ғылымда қазірдің өзінде белгіленген және мектеп тәжірибесіне енгізіліп жатқан білім беру стандарттары мен оқу бағдарламаларында көрініс тапқан (ҚР Үкіметінің 2018 жылғы 20 желтоқсандағы № 846 қаулысы) дегенмен, оқыту деңгейлерін саралаудың әзірленген тәсілдерін ескере отырып, студенттер мен олардың ерекшеліктерін ескере отырып, оларды оқу үрдісінде

жүзеге асыру шарттарын анықтау қажеттілігі өзекті болып қала беретінін атап өткен жөн.

Химия пәні бойынша міндетті (ең төменгі) және мүмкін (ілгері және тереңдетілген) ретінде белгіленген оқыту деңгейлері әр сыныпта әр оқу пәні шеңберінде оқушыларды оқытудың әртүрлі деңгейлерін ұйымдастыруды көздейді. Осыны негізге ала отырып, біз «оқушыларды көпдеңгейлі оқыту» ұғымынтүсіндіруде өзіндік ұстанымымызды анықтауға тырыстық. Оқушыларды көп деңгейлі дайындау кезінде біз әрбір оқушыға белгілі бір сыныптағы белгілі бір пән бойынша оқушының міндетті және ықтимал дайындық деңгейлеріне қойылатын талаптар шеңберінде өзінің оқу траекториясын құру мүмкіндігін айқындауды айтамыз. Бұл түсініктің мәні мынада: білім беру және нормативтік құжаттарда (оқу жоспарлары, оқулықтар) көрсетілген негізгі мазмұнға сәйкес оқытуды ұйымдастыру арқылы студенттерге ең төменгі (міндетті) деңгейге жету бөлігінде өз міндеттерін орындауға мүмкіндіктер беріледі. оқытудың ықтимал деңгейлерінің (ілгері және тереңдетілген) талаптарына сәйкес оқу материалын игерудің жеке қарқынын, деңгейін таңдау құқығын пайдалану. Оқытудың әртүрлі деңгейлерін осылай түсіну жаппай мектепте оқу-тәрбие үрдісін ұйымдастыру кезінде оқушылардың танымдық қабілеттерін ескеруге мүмкіндік береді.

Білім беру үрдісін ізгілендіру және оқытуға қатысушылар арасында жаңа қарым-қатынасты қалыптастыру жағдайында білім беру пәнінің мазмұнын оқушылардың меңгеру үрдісі ретінде оқытуға ерекше мән беріледі. Берілген оқу материалын меңгерудегі оқушының іс-әрекетін жүзеге асыру құралдарының бірі оқу тапсырмалары болып табылады (Мычко, 2016; Пичугина, 2004). Тапсырмалар оқу материалының мазмұнының іске асуы бола отырып, оқу іс-әрекетінің сол немесе басқа түріне бағдарлана отырып, оқушылардың пәндік білім мен дағдыларды меңгеруіне ықпал етеді. Оқытудың мазмұны мен процессуалдық аспектілерінің бірлігі сияқты дидактикалық принципке бағдарлану тапсырмаларды:

- әртүрлі оқу жағдаяттарында білім беру мазмұнын іске асыру процесі ретінде пәндік білім, білік және дағдыны тапсырмаларға түрлендіру процедуралары;

- пәндік білімді жеке меншікке айналдыру процесі ретінде студенттердің тапсырмаларды орындау процедуралары тұрғысынан қарастыруға мүмкіндік берді.

Осы өзара байланысты екі процедураны қарастыра отырып, біз олардың бірлігінде оның мәнін ашатын оқу тапсырмасының келесі үш сипаттамасын бөліп аламыз.

Біріншіден, тапсырма оқу материалының мазмұнын оқу жағдайына аудару құралы, яғни пәндік білімді қолдану бағдарламаланатын әрекеттер үлгісі.

Екіншіден, тапсырма оқушының оқу іс-әрекетінің мазмұны, яғни бағдарламаланған оқу жағдайын шешу іс-әрекетінің үлгісі болып табылады.

Үшіншіден, тапсырма — оқушылардың оқу материалын меңгеру құралы, яғни материалданған пәндік білімді оқушының жеке меншігіне айналдыру үлгісі.

Біздің ойымызша, бұл ұғымды осылайша түсіндіру оның мақсаты мен көпқызметті мәнін кеңірек түсінуге мүмкіндік береді.

Тапсырмалардың көрсетілген сипаттамаларын түрлендіру логикасын схемалық түрде 1-суреттегідей көрсетуге болады:

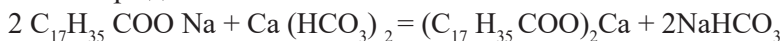
Сур. 1. Оқу тапсырмаларының сипаттамасы
(Fig. 2. Characteristics of training tasks)

Жоғарыда көрсетілген оқу тапсырмаларының моделіне қарап, біз төменде практикаға бағдарланған тапсырмалар мысалын бердік.

1) 2-бromo2-нитропропандиол-1,3 көптеген жуғыш заттардың ингредиенті болып табылады. Оның формуласын жаз.

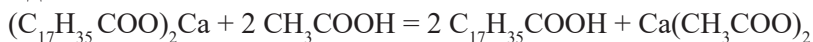
Қара түсті киімдерді сабынмен және кермек сумен жуу керек болды. Жуып, шаюдан кейін олар «сұр дақ» қалдырды. Оны қалай түзетуге болады және оны болдырмау үшін не істеу керек? Ағымдағы процестердің молекулалық және иондық теңдеулерін жазыңыз.

Жауап: Кермек судағы сабын нашар көбіктенеді және кальций стеараты тұнбасын түзеді:

Бұл шөгінді қара маталарла сұр дақ түрінде пайда болады.

Сірке қышқылының әлсіз ерітіндісінде заттарды шайсаңыз, одан құтылуға болады.

Бұған жол бермеу үшін алдымен суды қайнату немесе сода қосу арқылы жұмсарту керек болады.

2) Неліктен биологиялық қоспалары бар синтетикалық кір жуғыш заттар әсіресе қол терісін жеп қояды?

Жауап: Бұл түрдегі ұнтақтарға ақуызды ластаушы заттарды ыдырату үшін

ферменттер қосылады. Бұл қоспалар терінің үстіңгі қабатын құрайтын керотин молекулаларын да ішінара бұзады.

3) Oral-B тіс пастасын стоматологтар тіс эмальдары қышқылға ерекше сезімтал адамдарға ұсынады. Қаптама оның құрамында гидроксил-апатит бар екенін көрсетеді. Бұл пастада фторидті қосылыстар жоқ. Оның тағамдық қышқылдарға сезімтал тіс эмаліне оң әсерін қалай түсіндіруге болады?

4) Ақ бидай нанының бір бөлігінде 0,8 мг темір бар. Бұл элементке күнделікті қажеттілікті қанағаттандыру үшін күніне қанша бөлікті жеу керек. (Темірге тәуліктік қажеттілік 18 мг).

5) «Әже, мен қазір торт жегім келмейді! Ол менің аузымда қышқыл түзеді, өйткені мен тісімді бірден тазалай алмаймын», - деп айқайлайды жарнамалық роликтегі көңілді сары шашты бала әжесіне. Әжесі оған тіс щеткасының орнына қантсыз Orbіт сағызын ұсынады. Кім дұрыс - бала ма, әлде әжесі ме?

6) Көптеген адамдар тұмау немесе радикулатты ас тұзымен емдеу әдісін біледі. Оны табада немесе пеште қыздырып, тығыз матадан жасалған дорбада сақтайды, ал дорба бірнеше сағат бойы ауырған жерге қолданылады. Бұл рецептте ас тұзының қандай қасиеттері қолданылады? Сонымен қатар тұздың орнына таза құмды қолдануға болады, ол негізінен SiO₂-ден тұрады

7) Алматы қаласында ауыз судың құрамында Ca²⁺ және Mg²⁺ иондарының еритін тұздары бар. Олардың кермектігін сульфаттары мен карбонаттары анықтайды. Мұндай суды күнделікті тұтыну ас қорыту жолдарының бірқатар ауруларына әкелуі мүмкін. Алматы қаласы суының кермектілігін азайту үшін төменде келтірілген заттардың қайсысын қолдануға болады:

1. калий карбонаты;
2. ас тұзы;
3. натрий фосфаты.

"Химия" оқу пәні арқылы денсаулыққа құндылық қатынасты қалыптастыру химия бойынша пәндік құзыреттердің нәтижелерінен тұрады: заттармен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін, жарақаттар мен улану кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету әдістерін меңгеру; қоршаған ортаның химиялық ластануының себептері мен салдарын, оның тірі организмдер мен адам денсаулығына әсерін анықтау және сипаттау.

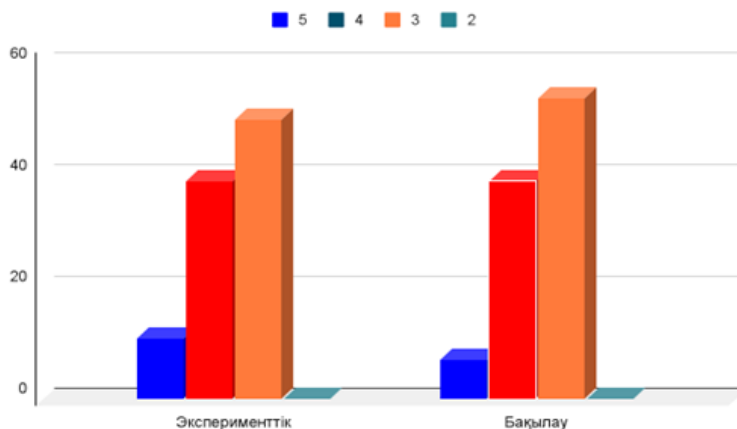
Біз өз зерттеуімізде күнделікті өмірде кездесетін қоршаған ортаға байланысты деңгейлік тапсырмаларды қолдана отырып, химияны оқытуда эксперимент арқылы тексердік.

Зерттеу жұмысы бойынша осы оқу жылында педагогикалық іс — тәжірибеден өту барысында, Ш. Уәлиханов атындағы №12 мамандандырылған гимназиясы, 9 «Г» сыныбына бақылау жұмысы жүргізілді. Эксперименттен өткен сынып: 9 «Г», бақылау тобы: 9 «Б».

Екі сыныпты яғни, бақылау тобы мен эксперименттік топты қадағалай отырып, бір сыныпқа дәстүрлі түрде, екінші сыныпқа күнделікті өмірде кездесетін қоршаған ортаға байланысты деңгейлік тапсырмаларды қолданып сабақ өткіздік, біз оларды 1-кестеде және 2-суретте көрсеттік.

Кесте 1. Оқушылардың экспериментке дейінгі химиядан білім деңгейінің көрсеткіші

Сынып	Оқушы саны	Экспериментке дейінгі көрсеткіш							
		“5”	%	“4”	%	“3”	%	“2”	%
9 “Г” Эксперимент	28	3	11	11	39	14	50	-	-
9 “Б” Бақылау	28	2	7	11	39	15	54	-	-

Сур. 2. Оқушылардың экспериментке дейінгі білім деңгейінің диаграммасы
(Fig. 2. Diagram of the level of knowledge of students before the experiment)

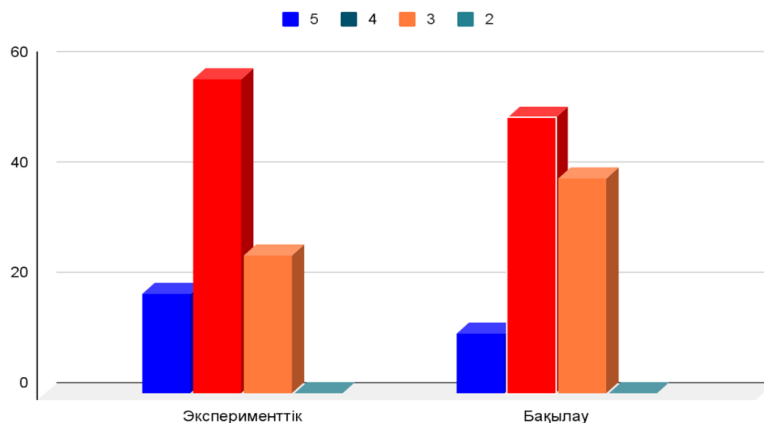
Зерттеу жұмысымыз арқылы біз күнделікті өмірде кездесетін қоршаған ортаға байланысты деңгейлік тапсырмалар көмегімен білім алу кезінде оқушылардың өзіндік танымдық дағдыларын дамытуға назар аударамыз, таным процестерін, оның ішінде қабылдау дәрежесін дамытуды, белгілі бір ойға шоғырлануды сыни тұрғыдан дамыту; оқушының пәнді оқуға деген ынтасы қалыптасады және дамиды.

Біз оның кез-келген нәрсені жасай алатындығын, қиын сәттерді тез шешетінін және қарым-қатынас пен шығармашылыққа деген жеке қажеттіліктерін орындайтынын анықтадық. Деңгейлік тапсырмаларды қолданып оқыту әдістерінің тиімді сапасын анықтауға арналған педагогикалық эксперименттің ерекшеліктері келесідей болды.

Тәжірибе нәтижесінде оқушылардың химиядан білім деңгейінің сапалық көрсеткіштері анықталды.

Кесте 2. Эксперимент нәтижесінде оқушылардың химиядан білімдерінің деңгейі

Сынып	Оқушы саны	Бақылау жұмысының нәтижесі							
		“5”	%	“4”	%	“3”	%	“2”	%
9 “Г” Эксперимент	28	5	18	16	57	7	25	-	-
9 “Б” Бақылау	28	3	11	14	50	11	39	-	-

Сур. 3. Эксперимент нәтижесіндегі оқушылардың химиядан білім деңгейінің диаграммасы
(Fig. 3. Diagram of the level of knowledge of students in chemistry as a result of the experiment)

Эксперимент аяқталғаннан кейінгі оқушылардан алынған сауалнама, Google Forms-та дайындалды. Деңгейлік тапсырмаларды пайдаланып химияны оқытуда қоршаған ортамен байланысынық рөлі. Ш.Уәлиханов атындағы №12 мамандандырылған гимназия, тоғызыншы сынып оқушыларынан сауалнама алынды, онда оқушылар ия не жоқ деп жауап беру керек.

1. Күнделікті сабақ үдерісінде, химия пәнін күнделікті өмірмен байланыстырғанды жөн көресің бе?

2. Химия пәнін оқу барысында "деңгейлік тапсырмалар" арқылы сабақты жүйелеу, оқу тапсырмасын сұрау, бекіту кезеңдері көңіліңнен шықты ма? *

3. Галогендер тақырыбын өткен кезде "газдардың адам ағзасына әсері" туралы тапсырма ұнады ма?

4. Оқушылармен бірлесе ойлап тапқан "Нитраттар және пестицидтерге" арналған тапсырма қалай ерекшеленді?

Ынтамыз артып, пәнге қызығушылығымыз ұлғайды

Қызықты тапсырмалар барлық кезде сабақты меңгеруге көмектесті

5. "Фосфат иондарының адам ағзасына өтуі" тапсырмасының ерекше тұсы қандай болды?

Дұрыс тамақтану үшін фосфор мен кальций арасындағы тұтыну мөлшері тепе-теңдікте болуы тиістілігін меңгертті

Фосфорға бай тағамдарды көп пайдалану сүйектерден кальцийді жуып шығаратындығын ұқтым

Тіс пастасын таңдаған кезде міндетті түрде құрамымен танысатын болдым

6. Оқушының өзіндік танымдық дағдысының дамуына; танымдық процестердің соның ішінде, белгілі бір нәсреге назарын шоғырландыру, қабылдау дәрежесінің дамуына, ойлау қабілетінің сыни тұрғыда дамуына әсер еткен оқыту түрі.

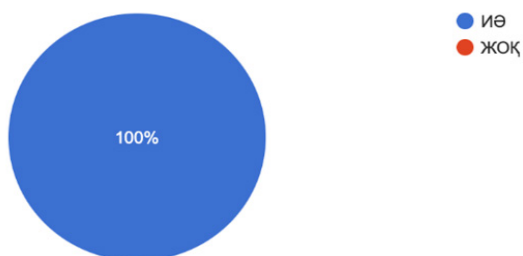
Дәстүрлі оқу арқылы

Күнделікті өмірмен байланыс арқылы

7. Алдағы уақытта, химия пәнін меңгеруде қоршаған орта және күнделікті өмірмен тығыз байланыс орнатып оқуды құптайсың ба?

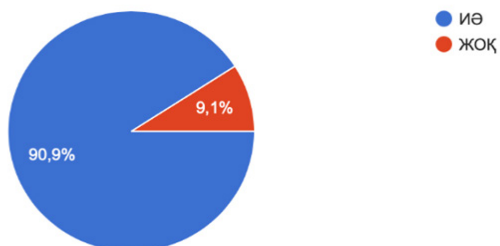
Күнделікті сабақ үдерісінде, химия пәнін күнделікті өмірмен байланыстырғанды жөн көресің бе?

11 ответов

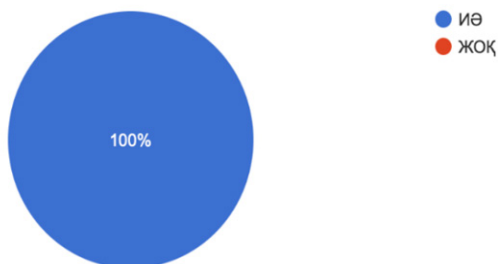
Химия пәнін оқу барысында "деңгейлік тапсырмалар" арқылы сабақты жүйелеу, оқу тапсырмасын сұрау, бекіту кезеңдері көңіліңнен шықты ма?

11 ответов

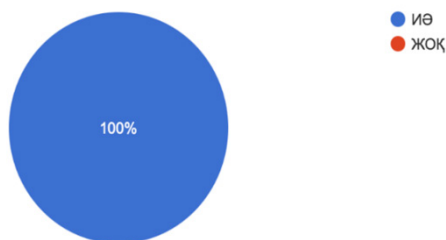
Галогендер тақырыбын өткен кезде "газдардың адам ағзасына әсері" туралы тапсырма ұнады ма?

11 ответов

Алдағы уақытта, химия пәнін меңгеруде қоршаған орта және күнделікті өмірмен тығыз байланыс орнатып оқуды құптайсың ба?

11 ОТВЕТОВ

Сур. 4. Сауалнама нәтижесі
(Fig. 3. Survey result)

Қорытынды

Қорытындылай келе, жоғарыда аталған қадамдарды жүзеге асыр келесі мәселелерге ықпал етеді:

-жаратылыстану пәндерін оқытудың заманауи әдістері мен технологияларын қолдану арқылы білім беру процесінің тиімділігін арттыру;

-болашақ химия мұғалімдерінің әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздігінің аспектілерін қалыптастыруды және оларды Абай атындағы ҚазҰПУ түлектерінің кәсіби қызметі нәтижесінде жалпы орта білім беру мекемелерінің білім беру үрдісіне енгізуді қамтамасыз ететін жағдайлар жасау.

-адамның өмірлік маңызды мүдделерін қорғаудың нақты жағдайы ретінде әлеуметтік гуманитарлық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қанағаттану сезімін қалыптастыру.

Жаратылыстану-ғылыми білім беру аясындағы әлеуметтік-гуманитарлық қауіпсіздік мәселелері пәнге байланысты өзіндік ерекшеліктерге ие.

Биологияда олар қоршаған ортаның денсаулық аспектілерінде – байланыстырушы адамның құрамдас бөлігі, табиғат пен қоғам қарым-қатынасында көрінсе, ал, географияда –жеке тұлғалар геосаясат, урбанистика, логистика, "ақылды қала" тұжырымдамасында көрінеді, химияда – экология және күнделікті өмірде химиялық заттарды қауіпсіз қолдану мәселелерінде көрініс табады..

ӘДЕБИЕТТЕР

Акулова О.В., 2008 — *Акулова О.В.* Конструирование ситуационных задач для оценивания компетентности учащихся: Учебно методическое пособие для педагогов школ. СПб: КАРО, 2008. -160 с.

Казаков М.А., 2013 — *Казаков М.А.* Гуманитарная безопасность как основание внутренней политики современной России / М. А. Казаков // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Серия Социальные науки. – 2013. – №1 (29). – С. 22–27.

Мычко Д.И., 2016 — *Мычко Д.И.* Методические рекомендации и дидактические материалы к проведению факультативных занятий «Химия Земли» // Биология и химия. – 2016. – №9. – С. 24–34.

Захаров В.М., 2000 — *Захаров В.М.* Здоровье среды: концепция / В.М. Захаров. – М.: Центр экологической политики России, 2000. – 30 с.

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2018 жылғы 20 желтоқсандағы № 846 қаулысы “Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық дамуының 2020–2025 жылдарға арналған тұжырымдамасы”

Пичугина Г.В., 2004 — *Пичугина Г.В.* Химия и повседневная жизнь человека. - М.: Дрофа, 2004. –С.15–20.

REFERENCES

Akulova O.V., 2008 — *Akulova O.V.* Construction of situational tasks for assessing the ability of students: An educational and methodological guide for school teachers. St. Petersburg: KARO, 2008. -160 p.

Kazakov M.A., 2013 — *Kazakov M.A.* Humanitarian protection as the basis of the national politics of modern Russia / M. A. Kazakov // Bulletin of the University named after N. I. Lobachevsky. Social Sciences series. - 2013. – №1 (29). – Pp. 22–27.

Mychko D.I., 2016 — *Mychko D.I.* Methodological guidelines and didactic materials for performing optional courses "Chemistry of the Earth" // Biology and Chemistry. – 2016. – № 9. – Pp. 24–34.

V.M. Zakharov, 2000 — *V.M. Zakharov.* Environmental health: a concept M.: Center for Environmental Policy of Russia, 2000. – 30 p.

Resolution of the government of the Republic of Kazakhstan no. 846 dated December 20, 2018 “Concept of manufacturing and innovational development of the Republic of Kazakhstan for 2020–2025”

Pichugina G.V., 2004 — *Pichugina G.V.* Chemistry and everyday life of a person. - М.: Bustard, 2004. –Pp.15–20.

**МАЗМҰНЫ
ПЕДАГОГИКА**

Р.С. Ахитова, Л.Б. Бегалиева, Г. Мурсалимова, Ж. Абельтаева, Г.А. Джамашова КЕЙС ТЕХНОЛОГИЯСЫ НЕГІЗІНДЕ БОЛАШАҚ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУ.....	5
Р. Булатбаева, С. Жүсіпбаев, В. Әділова, Ж. Жақиянова, З. Айчанова DIGITAL-РЕСУРСТАР БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ АКАДЕМИЯЛЫҚ ҮЛГЕРІМІН АРТТЫРУДЫҢ МОТИВАЦИЯЛЫҚ ФАКТОРЛАРЫ РЕТІНДЕ ("ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫ" ПӘНІН ОҚИТУ ТӘЖІРИБЕСІНЕН).....	13
Н.Г. Галымова, Ж.С. Мукаатаева, Н.С. Жусупбекова, М. Оразбаева БОЛАШАҚ ХИМИЯ МҰҒАЛІМДЕРІН ДАЯЛАРДАУДА ӘЛЕУМЕТТІК – ГУМАНИТАРЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІКТІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ ЖОЛДАРЫ.....	32
А.Қ. Ділдабек, М.А. Ермаганбетова, А.А. Тумышева ЗАМАНАУИ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДЕГІ "SMART-ТЕХНОЛОГИЯЛАР" ҰҒЫМЫНЫҢ МӘНІН ТАЛДАУ.....	45
А.С. Елубай, Г. Сарсеке, Н. Бирай ҚАЗАҚ ЖӘНЕ ТҮРІК МАҚАЛ-МӘТЕЛДЕРІН СТУДЕНТТЕРДІҢ ӨЗІНДІК ЖҰМЫСТАРЫН ҰЙЫМДАСТЫРУДА ҚОЛДАНУДЫҢ АЛҒЫ ШАРТТАРЫ.....	56
Н.Н. Ерболатов, А.Т. Байкенжеева, Н.А. Ахатаев, И.О. Аймбетова, Д.У. Сексенова ҚАЗАҚСТАН ЖОО МАГИСТРАТУРА БОЙЫНША БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАЛАРЫН САЛЫСТЫРУ ЖӘНЕ БИОЛОГ МАГИСТРЛЕРДІ ДАЙЫНДАУДА ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУ.....	68
Е. Ергөбек, Ш. Раманкулов, Е. Досымов STEM ОҚИТУ НЕГІЗІНДЕ БІЛІМГЕРЛЕРДІҢ СЫН-ТҮРҒЫСЫНАН ОЙЛАУЫН ДАМУ МӘСЕЛЕСІНІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ.....	83
А.С. Ерсұлтанова., Н. Карелхан, Г.Т. Азиева, М.С. Уайсова, Л.М. Абдибекова ИНКЛЮЗИВТІ СЫНЫПТА ЦИФРЛЫҚ САУАТТЫЛЫҚ ПӘНІН ОҚИТУДАҒЫ БІЛІМ БЕРУ РЕСУРСТАРЫ.....	92
Р.З. Жилмагамбетова, Ж.Б. Копеев, К.Р. Кусманов, Д.И. Кабенов, А.А. Джаккина ДЕРБЕС БЕЙІМДЕП ОҚИТУ: ТАЛДАУ, САЛЫСТЫРУ, ҚОРЫТЫНДЫЛАР.....	102

Ж.А. Жұмабаева, А.К.Рысбаева, М.Н. Оспанбекова, А.Д.Рыскулбекова, С.Ж.Турикпенова БАСТАУЫШ БІЛІМ БЕРУ ПӘНДЕРІН МЕТАПӘНДІК ТҮРҒЫДА ОҚЫТУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШАРТТАРЫ.....	114
Р.Ш. Избасарова Г.Н. Бектемирова КӨПТІЛДІ ОРТАДА БОЛАШАҚ БИОЛОГИЯ МҰҒАЛІМДЕРІНІҢ АҚПАРАТТЫҚ ҚҰЗЫРЕТТІЛІГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШАРТТАРЫ.....	131
Г.Б. Кожаметова ОҚЫТУДЫҢ ОРТА КЕЗЕҢІНДЕГІ ҚАЗАҚ ТІЛІ САБАҚТАРЫНДА ӘРТҮРЛІ СӨЙЛЕУ ТИПТЕРІМЕН ЖҰМЫС ІСТЕУ.....	146
Г.А. Наби, Б.К. Сактағанов, Ш.С. Султанбеков, Ш.К. Тухмарова, Л.Ш. Арипбаева БОЛАШАҚ ӘЛЕУМЕТТІК ПЕДАГОГТАРДЫҢ ЭМОЦИОНАЛДЫҚ ИНТЕЛЛЕКТІН ДАМУЫ.....	160
Ш. Раманқұлов, М. Нуризинова, Е. Досымов, А. Аханова БОЛАШАҚ ФИЗИКА МҰҒАЛІМДЕРІНЕ ФИЗИКАНЫ АҒЫЛШЫН ТІЛІНДЕ ОҚЫТУДЫҢ ҚАҒИДАЛАРЫ МЕН МАЗМҰНЫ.....	172
М.С. Сабыржанова, С.В. Ананьева ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ЕРМЕК ТҮРСЫНОВТЫҢ «МӘМЛҰК» РОМАНЫН ЗЕРДЕЛЕУДІҢ ӘДІСТЕРІ МЕН ТӘСІЛДЕРІ.....	187
М. Серік, Д.Ш. Тлеумагамбетова РУТНОН ПРОГРАММАЛАУ ОРТАСЫНДА КРИПТОГРАФИЯ АЛГОРИТМДЕРДІ ЖҰЗЕГЕ АСЫРУ ӘДІСТЕРІ.....	203
М.М. Слямхан, Д.Б. Сыдықов ҚАЗАҚСТАН ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ МАТЕМАТИКАДАН ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ӘДІСТЕМЕЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	218
А.С. Смыков, З.К. Кульшарипова, Л.С. Сырымбетова, З.Ш. Шавалиева, И.О. Сайфурова, З.Е. Бурашова ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МӘДЕНИЕТ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	231
Э.Ә. Сұлтанова, Б.Н. Нүсіпжанова, Ж. Бисенбаева, Б.З. Медеубаева, Р.Қ. Досжан ПЕДАГОГТЕРДІҢ КӘСІБИ ҚЫЗМЕТІНДЕГІ МӘДЕНИ ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТІ ДАМУЫ.....	246

К.Ж. Утеева, А.С. Жармағамбетова, Г.К. Касымова
ЖАҒАНДЫҚ ӘЛЕМДЕГІ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСТА
ҰЛТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ САҚТАП ОҚЫТУДЫҢ МАҢЫЗЫ.....257

ЭКОНОМИКА

А. Абдимомынова, А. Жайшылық, И. Ким, Э. Темирбекова, А. Алибекова
ӨНІРДІҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘЛЕУЕТІ: ҚҰРЫЛЫМДЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ
ЖӘНЕ БАСЫМДЫҚТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....267

Ш.К. Абикенова, А.П. Коваль, Л.М. Шаяхметова, А.Б. Бекмағамбетов,
Ш.Т. Айтимова
ҚАЗІРГІ ЕҢБЕК ЖАҒДАЙЛАРЫ, ҰЛТТЫҚ СТАТИСТИКА ДЕРЕКТЕРІ
ЖӘНЕ БАСҚА ДА АҚПАРАТ КӨЗДЕРІ НЕГІЗІНДЕ ӨНДІРІСТІК
ЖАРАҚАТТАНУ ДЕҢГЕЙІ.....281

Д.Т. Алиасқаров, Р.Т. Исақова, Қ.Қ. Мұздыбаева, И.Қ. Райымбекова,
С. Н. Мищук
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ПЕН ӘЛЕУМЕТТІК ТҰРАҚТЫЛЫҚ
ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ КӨШІ-ҚОН МӘСЕЛЕЛЕРІН КЕҢІСТІКТІК
ТАЛДАУ.....298

Ж.К. Алтайбаева, В.П. Шеломенцева, Д.З. Айгужинова,
Ш.Е. Муталляпова, Р.К. Алимханова
МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ БИЗНЕС-ПРОЦЕСТЕРДІ
ҚАРЖЫЛЫҚ МОДЕЛЬДЕУ.....315

Ж.А. Бабажанова, Ж.З. Баймукашева, Г.Ж. Рысмаханова,
Ж.Қ. Басшиева, А.К. Оразғалиева
ЭТНИКАЛЫҚ РЕПАТРИАЦИЯ САЯСАТЫН ТИІМДІ ЖҮЗЕГЕ
АСЫРУДЫҢ ЖОЛДАРЫ.....327

М. Баймағанбетова, М. Рахымбердинова, С. Баймағанбетов
МҰНАЙДЫҢ ҚАЗАҚСТАННЫҢ МАКРОЭКОНОМИКАЛЫҚ
ЦИКЛДАРЫНА ӘСЕРІ.....341

А.Ж. Бұхарбаева, Г.Н. Бисембаева, Ш.Ж. Сейітжағыпарова,
Б.К. Нурмағанбетова, А.Ж. Машаева
АГРОӨНЕРКӘСІПТІК КЕШЕНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕРДІ
ЖҮЗЕГЕ АСЫРУДЫҢ ӘЛЕМДІК ТРЕНДТЕРІ.....354

Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, З.Б. Ахметова, Г.М. Мухамедиева,
С. Серикбаев
ЗЕРТТЕУ ЕЛДЕРІНДЕГІ ЭТНИКАЛЫҚ РЕПАТРИАЦИЯНЫҢ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТИІМДІЛІГІ.....366

- С.Т. Дошманова, Б.Ж. Болатова, Г.А. Мауина, А.Ж. Жолмұханова, М. Замирбекқызы**
ҒЫЛЫМНЫҢ ЭКОНОМИКАНЫҢ БӘСЕКЕГЕ ҚАБІЛЕТТІЛІГІНЕ
ӘСЕРІ.....382
- Р.Ә. Есберген, Г.Н. Асрепов, А.К. Оразғалиева, Г.М. Сагиндыкова, Ш.У. Ниязбекова**
АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ АУЫЛДЫҚ ОКРУТ ӘКІМДЕРІНІҢ ҚЫЗМЕТІ:
ТИІМДІЛІГІН АРТТЫРУ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН
ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....391
- Б.А. Жүнісов, Г.К. Демеуова, М.Г. Қайырғалиева, Г.М. Сағындықова, Т.Ф. Алхассан**
ЖАСТАРДЫҢ АРАСЫНДАҒЫ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУДЫ ШЕШУДІҢ
ЖЕТІЛДІРУ ЖОЛДАРЫ.....407
- З.О. Иманбаева, А.К. Оралбаева, А.Ж. Наурызбаев, М.А. Умирзакова, Б.Х. Айдосова**
КАЛЬКУЛЯЦИЯЛАУДЫҢ ЗАМАНАУИ ЖҮЙЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫ
ОТАНДЫҚ КӘСІПОРЫНДАРДА ҚОЛДАНУ ТӘЖІРИБЕСІ.....423
- Г.Е. Кайрлиева, Г.К. Жанибекова, К.Б. Утегенова, А.Т. Султанов, Е.А. Богданова**
АУЫЛДА ӨЗІН-ӨЗІ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ ЖӘНЕ АУЫЛ
ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЕМЕС КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУ.....439
- А.М. Кулагина, Д.Е. Нурмуханбетова, С.З. Сайдуллаев**
ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ АППАРАТТЫ ЖҮЙЕЛЕУ ЭЛЕМЕНТІ РЕТІНДЕ
ТАМАҚТАНУ ҚЫЗМЕТТЕРІН ЖІКТЕУДІ ӨЗІРЛЕУ.....452
- А.А. Куланов, М.А. Айтказина, Э.А. Рузиева, А.Д. Каршалова, А.К. Саулембекова**
ЖАСЫЛ ҚҰРАЛДАРДЫҢ ҚАРЖЫ ЖҮЙЕСІНІҢ ЖАҒДАЙЫНА
ӘСЕРІ.....470
- Г.Т. Кунуркульжаева, А.К. Бакпаева, И.Т. Иманғалиева, Г.К. Демеуова, Ж. Байшукурова, А.А. Нурғалиева**
АУЫЛ ТҰРҒЫНДАРЫНЫҢ ӨМІР САПАСЫН БАҒАЛАУ ҮШІН
АҚПАРАТТЫҚ БАЗАСЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ.....483
- Л.А. Курманғалиева, Е.Б. Аймағамбетов, Б.Қ. Джазықбаева, Б.К.Спанова**
ХАЛЫҚТЫҢ ТАБЫСТАРЫН ЖӘНЕ ОНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫН
ЗЕРТТЕУДІҢ ТЕОРИЯЛЫҚ-ӘДІСТЕМЕЛІК НЕГІЗДЕРІ.....497

Г.Е. Нурбаева, А.Н. Ксембаева, Б.Б. Мубаракова, Г.К. Бейсембаева, Б.К. Смаилов, А.Ж. Қуниязова ҚАЗАҚСТАНДА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОММЕРЦИЯЛАНДЫРУДЫҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	507
Л.А. Омарбакиев, Ж.Т. Рахымова, М.Т. Баєтова, И.М. Баубекова ҚАЗАҚСТАНДА КӘСІПКЕРЛІКТІ ДАМУДЫ ЖАНДАНДЫРУ ФАКТОРЛАРЫНЫҢ, ОНЫҢ ІШІНДЕ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ.....	519
А.С. Тапалчинова, Н.С. Кафгункина, М.М. Мухамедова, Н.А. Мажитова, У.Д. Берикболова ҚАЗАҚСТАНДА ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОММЕРЦИЯЛАНДЫРУДЫҢ ДАМУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	534
Р.Ш. Тахтаева, Е.Б. Абеуханова, М.Б. Молдажанов, К.Е. Хасенова, Л.З. Паримбекова ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАННЫҢ ТУРИСТІК ӘЛЕУЕТІН БАҒАЛАУ.....	547
Ш. А. Трушева, А.Т. Тлеубаева, Р.Б. Сартова, А.А. Жакупов, А.Т. Кайдарова ҚАЗАҚСТАНДА МІСЕ ТУРИЗМ САЛАСЫНДАҒЫ САЯСАТТЫ КЛАСТЕРЛІК ТӘСІЛ МЕН РЕГРЕССИЯЛЫҚ МОДЕЛЬ НЕГІЗІНДЕ ІСКЕ АСЫРУДЫ БАҒАЛАУ.....	558
А.С. Уалтаева, Laszlo Vasa, М.Д. Уалтаев ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЕҢБЕК НАРЫҒЫН ТАЛДАУ: БЕЙРЕСМИ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ.....	577

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

- Р.С. Ахитова, Л.Б. Бегалиева, Г. Мурсалимова, Ж. Абельтаева,
Г.А. Джамашова**
ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ
НА ОСНОВЕ КЕЙС-ТЕХНОЛОГИИ.....5
- К. Булатбаева, С. Жусупбаев, В. Адилова, Ж. Жакиянова, З. Айтчанова**
DIGITAL-РЕСУРСЫ КАК МОТИВАЦИОННЫЕ ФАКТОРЫ ПОВЫШЕНИЯ
АКАДЕМИЧЕСКОЙ УСПЕВАЕМОСТИ ОБУЧАЮЩИХСЯ (ИЗ ОПЫТА
ПРЕПОДАВАНИЯ ПРЕДМЕТА «ИСТОРИЯ КАЗАХСТАНА»).....13
- Н.Г. Галымова, Ж.С. Мукатаева, Н.С. Жусупбекова, М. Оразбаева**
ПУТИ РЕАЛИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРИ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ХИМИИ.....32
- А.Қ. Ділдабек, М.А. Ермаганбетова, А.А. Тумышева**
АНАЛИЗ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЯ “SMART ТЕХНОЛОГИИ”
В СОВРЕМЕННЫХ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ НАУЧНЫХ
ИССЛЕДОВАНИЯХ.....45
- А.С. Елубай, Г.Сарсеке, Н. Бирай**
ПРЕДПОСЫЛКИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ КАЗАХСКИХ И ТУРЕЦКИХ
ПОСЛОВИЦ ПРИ ОРГАНИЗАЦИИ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ
СТУДЕНТОВ.....56
- Н.Н. Ерболатов, А.Т. Байкенжеева, Н.А. Ахатаев, И.О. Аймбетова,
Д.У. Сексенова**
СРАВНЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОГРАММ МАГИСТРАТУРЫ ВУЗОВ
КАЗАХСТАНА И ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
ПРИ ПОДГОТОВКЕ МАГИСТРОВ-БИОЛОГОВ.....68
- Е. Ергобек, Ш. Раманкулов, Е. Досымов**
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО
МЫШЛЕНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ НА ОСНОВЕ ОБУЧЕНИЯ STEM.....83
- А.С. Ерсұлтанова., Н. Карелхан, Г.Т. Азиева, М.С. Уайсова,
Л.М. Абдибекова**
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕСУРСЫ ПО ПРЕПОДАВАНИЮ ЦИФРОВОЙ
ГРАМОТНОСТИ В ИНКЛЮЗИВНОМ КЛАССЕ.....92

Р.З. Жилмагамбетова, Ж.Б. Копеев, К.Р. Кусманов, Д.И. Кабенов, А.А. Джакина ПЕРСОНАЛИЗИРОВАННОЕ АДАПТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ: АНАЛИЗ, СРАВНЕНИЕ, ВЫВОДЫ.....	102
Ж.А. Жумабаева, А.К. Рысбаева, М.Н. Оспанбекова, А.Д. Рыскулбекова, С.Ж. Турикпенова ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ МЕТАПРЕДМЕТНОГО ОБУЧЕНИЯ ПРЕДМЕТОВ НАЧАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	114
Р.Ш. Избасарова Г.Н. Бектемирова ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ БИОЛОГИИ В ПОЛИЯЗЫЧНОЙ СРЕДЕ.....	131
Г.Б. Кожаметова РАБОТА С РАЗЛИЧНЫМИ ТИПАМИ РЕЧИ НА УРОКАХ КАЗАХСКОГО ЯЗЫКА НА СРЕДНЕМ ЭТАПЕ ОБУЧЕНИЯ.....	146
Г.А. Наби, Б.К. Сактағанов, Ш.С. Султанбеков, Ш.К. Тухмарова, Л.Ш. Арипбаева РАЗВИТИЕ ЭМОЦИОНАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ.....	160
Ш. Раманкулов, М. Нуризинова, Е. Досымов, А. Аханова ПРИНЦИПЫ И СОДЕРЖАНИЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ФИЗИКИ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ ДЛЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ФИЗИКИ.....	172
М.С. Сабыржанова, С.В. Ананьева МЕТОДЫ И ПРИЕМЫ ИЗУЧЕНИЯ РОМАНА ЕРМЕКА ТУРСУНОВА «МАМЛЮК» В ВУЗЕ.....	187
М. Серік, Д.Ш. Тлеумагамбетова МЕТОДЫ РЕАЛИЗАЦИИ КРИПТОГРАФИЧЕСКИХ АЛГОРИТМОВ В СРЕДЕ ПРОГРАММИРОВАНИЯ PYTHON.....	203
М.М. Слямхан, Д.Б. Сыдыхов МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ ПО МАТЕМАТИКЕ КАЗАХСТАНСКИХ ШКОЛЬНИКОВ.....	218

А.С. Смыков, З.К. Кульшарипова, Л.С. Сырымбетова, З.Ш. Шавалиева, И.О. Сайфурова, З.Е. Бурашова
ПРОБЛЕМЫ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В УСЛОВИЯХ
СОВРЕМЕННОГО ОБРАЗОВАНИЯ.....231

Э.А. Султанова, Б.Н. Нусипжанова, Ж. Бисенбаева, Б.З. Медеубаева, Р.К. Досжан
РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНЦИИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГОВ.....246

К.Ж. Утеева, А.С. Жармағамбетова, Г.К. Касымова
ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ СОХРАНЕНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ
ИДЕНТИЧНОСТИ В МЕЖКУЛЬТУРНОЙ КОММУНИКАЦИИ
В ГЛОБАЛЬНОМ МИРЕ.....257

ЭКОНОМИКА

А. Абдимомынова, А. Жайшылык, И. Ким, Э. Темирбекова, А. Алибекова
ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ РЕГИОНА: СТРУКТУРНЫЕ
ОСОБЕННОСТИ И ФОРМИРОВАНИЕ ПРИОРИТЕТОВ.....267

Ш.К. Абикенова, А.П. Коваль, Л.М. Шаяхметова, А.Б. Бекмагамбетов, Ш.Т. Айтимова
СОВРЕМЕННЫЕ УСЛОВИЯ ТРУДА, УРОВЕНЬ
ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ТРАВМАТИЗМА НА ОСНОВЕ ДАННЫХ
НАЦИОНАЛЬНОЙ СТАТИСТИКИ И ДРУГИХ ИСТОЧНИКОВ
ИНФОРМАЦИИ.....281

Д.Т. Алиаскаров, Р.Т. Искакова, К.К. Муздыбаева, И.К. Райымбекова, С.Н. Мищук
ПРОСТРАНСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ ПРОБЛЕМ МИГРАЦИИ В УСЛОВИЯХ
ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ И СОЦИАЛЬНОЙ
СТАБИЛЬНОСТИ.....298

Ж.К. Алтайбаева, В.П. Шеломенцева, Д.З. Айгужинова, Ш.Е.Муталляпова, Р.К. Алимханова
ФИНАНСОВОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ
В ЖИВОТНОВОДСТВЕ.....315

Ж.А. Бабажанова, Ж.З. Баймукашева, Г.Ж. Рысмаханова, Ж.К. Басшиева, А.К. Оразгалиева
ПУТИ ЭКОНОМИЧЕСКИ ЭФФЕКТИВНОЙ РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ
ЭТНИЧЕСКОЙ РЕПАТРИАЦИИ.....327

М. Баймаганбетова, М. Рахымбердинова, С. Баймаганбетов ВЛИЯНИЕ НЕФТИ НА МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИЕ ЦИКЛЫ КАЗАХСТАНА.....	341
А.Ж. Бухарбаева, Г.Н. Бисембаева, Ш.Ж. Сейітжағыпарова, Б.К. Нурмаганбетова, А.Ж. Машаева МИРОВЫЕ ТRENДЫ РЕАЛИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В АГРОПРОМЫШЛЕННОМ КОМПЛЕКСЕ.....	354
Н.Б. Давлетбаева, Ж.А. Бабажанова, З.Б. Ахметова, Г.М. Мухамедиева, С. Серикбаев ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЭТНИЧЕСКОЙ РЕПАТРИАЦИИ В СТРАНАХ ИССЛЕДОВАНИЯ.....	366
С.Т. Дошманова, Б.Ж. Болатова, Г.А. Мауина, А.Ж. Жолмұханова, М.Замирбекқызы ВЛИЯНИЕ НАУКИ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ЭКОНОМИКИ.....	382
Р.А. Есберген, Г.Н. Асрепов, А.К. Оразгалиева, Г.М. Сагиндыкова, Ш.У. Ниязбекова ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АКИМОВ СЕЛЬСКИХ ОКРУГОВ АКТЮБИНСКОЙ ОБЛАСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ.....	391
Б.А. Жүнісов, Г.К. Демеуова, М.Г. Қайырғалиева, Г.М. Сағындықова, Т.Ф. Алхассан ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ РЕШЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ ЗАНЯТОСТИ СРЕДИ МОЛОДЕЖИ.....	407
З.О. Иманбаева, А.К. Оралбаева, А.Ж. Наурызбаев, М.А. Умирзакова, Б.Х. Айдосова СОВРЕМЕННЫЕ СИСТЕМЫ КАЛЬКУЛЯЦИИ И ОПЫТ ИХ ПРИМЕНЕНИЯ НА ОТЕЧЕСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	423
Г.Е. Кайрлиева, Г.К. Жанибекова, К.Б. Утегенова, А.Т. Султанов, Е.А. Богданова САМОЗАНЯТОСТЬ И РАЗВИТИЕ НЕСЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА НА СЕЛЕ.....	439
А.М. Кулагина, Д.Е. Нурмуханбетова, С.З. Сайдуллаев РАЗРАБОТКА КЛАССИФИКАЦИИ УСЛУГ ПИТАНИЯ КАК ЭЛЕМЕНТА СИСТЕМАТИЗАЦИИ ПОНЯТИЙНОГО АППАРАТА.....	452

- А.А. Куланов, М.А. Айтказина, Э.А. Рузиева, А.Д. Каршалова, А.К. Саулембекова**
ВЛИЯНИЕ ЗЕЛЕННЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА СОСТОЯНИЕ
ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ.....470
- Г.Т. Кунуркульжаева, А.К. Бакпаева, И.Т. Имангалиева, Г.К. Демеуова, Ж. Байшукурова, А.А. Нургалиева**
ФОРМИРОВАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОЙ БАЗЫ ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА
ЖИЗНИ СЕЛЬСКОГО НАСЕЛЕНИЯ.....483
- Л.А. Курмангалиева, Е.Б. Аймағамбетов, Б.К. Джазықбаева, Б.К. Спанова**
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИССЛЕДОВАНИЯ
ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ И ИХ ФОРМИРОВАНИЯ.....497
- Г.Е. Нурбаева, А.Н. Ксембаева, Б.Б. Мубаракова, Г.К. Бейсембаева, Б.К. Смаилов, А.Ж. Куниязова**
ФИНАНСОВЫЕ АСПЕКТЫ ПОДДЕРЖКИ ДЕТЕЙ С ОСОБЕННОСТЯМИ
РАЗВИТИЯ.....507
- Л.А. Омарбакиев, Ж.Т. Рахымова, М.Т. Баетова, И.М. Баубекова**
ВЛИЯНИЕ ФАКТОРОВ АКТИВИЗАЦИИ РАЗВИТИЯ
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В КАЗАХСТАНЕ, В ТОМ ЧИСЛЕ
ИННОВАЦИОННОГО.....519
- А.С. Тапалчинов, Н.С. Кафтункина, М.М. Мухамедова, Н.А. Мажитова, У.Д. Берикболова**
ОСОБЕННОСТИ РАЗВИТИЯ КОММЕРЦИАЛИЗАЦИИ
ТЕХНОЛОГИЙ.....534
- Р.Ш. Тахтаева, Е.Б. Абеуханова, М.Б. Молдажанов, К.Е. Хасенова, Л.З. Паримбекова**
ОЦЕНКА ТУРИСТСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ВОСТОЧНОГО
КАЗАХСТАНА.....547
- Ш.А. Трушева, А.Т. Тлеубаева, Р.Б. Сартова, А.А. Жакупов, А.Т. Кайдарова**
ОЦЕНКА РЕАЛИЗАЦИИ ПОЛИТИКИ В ОБЛАСТИ МІСЕ-ТУРИЗМА В
КАЗАХСТАНЕ НА ОСНОВЕ КЛАСТЕРНОГО ПОДХОДА
И РЕГРЕССИОННОЙ МОДЕЛИ.....558
- А.С. Уалтаева, Ласло Васа, М.Д. Уалтаев**
АНАЛИЗ РЫНКА ТРУДА КАЗАХСТАНА: НЕФОРМАЛЬНАЯ
ЗАНЯТОСТЬ.....577

CONTENTS
PEDAGOGY

R.S. Akhitova, L.B. Begaliyeva, G. Mursalimova, J. Abiltayeva, G.A. Dzhamashova IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION OF FUTURE TEACHERS BASED ON CASE TECHNOLOGY.....	5
K. Bulatbaeva, S. Zhusupbayev, V. Adilova, J. Zhakiyanova, Z. Aitchanova DIGITAL RESOURCES AS MOTIVATIONAL FACTORS FOR IMPROVING THE ACADEMIC PERFORMANCE OF STUDENTS (FROM THE EXPERIENCE OF TEACHING THE SUBJECT «HISTORY OF KAZAKHSTAN»).....	13
N.G. Galymova, Zh.S. Mukataeva, N. Zhussupbekova, M. Orazbayeva WAYS TO IMPLEMENT SOCIAL AND HUMANITARIAN SECURITY IN THE PREPARATION OF FUTURE TEACHERS OF CHEMISTRY.....	32
A.K. Dildabek, M.A. Yermaganbetova, A.A. Tumysheva ANALYSIS OF THE ESSENCE OF THE CONCEPT OF “SMART TECHNOLOGY” IN MODERN PEDAGOGICAL SCIENTIFIC RESEARCH....	45
A.M. Elubay, G. Sarseke, N. Biray PREREQUISITES FOR THE USE OF KAZAKH AND TURKISH PROVERBS IN THE ORGANIZATION OF STUDENTS INDEPENDENT WORK.....	56
N.N. Yerbolatov, A.T. Baikenzheeva, N.A. Akhatayev, I.O. Aimbetova, D.U. Seksenova COMPARISON OF EDUCATIONAL PROGRAMS OF MASTER'S STUDIES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF KAZAKHSTAN AND APPLICATION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN TRAINING MASTERS OF BIOLOGY.....	68
E. Ergobek, Sh. Ramankulov, E. Dosymov THEORETICAL ASPECTS OF THE PROBLEM OF DEVELOPING STUDENTS' CRITICAL THINKING BASED ON STEM LEARNING.....	83
A. Yersultanova, N. Karelkhan, G.T. Azieva, M.S. Uaisova, L.M. Abdibekova EDUCATIONAL RESOURCES FOR TEACHING DIGITAL LITERACY IN AN INCLUSIVE CLASSROOM.....	92

R.Z. Zhilmagambetova, Z.B. Kopeyev, K.R. Kusmanov, D.I. Kabenov, A.A. Jakina PERSONALIZED ADAPTIVE LEARNING: ANALYSIS, COMPARISON, CONCLUSIONS.....	102
Zh.A. Zhumabayeva, A.K. Rysbayeva, M.N. Ospanbekova, A.D. Ryskulbekova, S.Zh. Turikpenova PEDAGOGICAL CONDITIONS OF TEACHING PRIMARY EDUCATION SUBJECTS THROUGH A META-SUBJECT APPROACH.....	114
R.Sh. Izbassarova, G.N. Bektemirova PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING INFORMATION COMPETENCY OF FUTURE BIOLOGY TEACHERS IN A MULTILINGUAL ENVIRONMENT.....	131
G.B. Kozhakhmetova WORKING WITH DIFFERENT TYPES OF SPEECH IN THE KAZAKH LANGUAGE CLASSROOM AT THE MIDDLE STAGE OF LEARNING.....	146
G.A. Nabi, B.K. Saktaganov, Sh.S. Sultanbekov, Sh. Tukhmarova, L.Sh. Aripbayeva DEVELOPMENT OF EMOTIONAL INTELLIGENCE OF FUTURE SOCIAL EDUCATORS.....	160
SH. Ramankulov, M. Nurizinova, Y. Dosymov, A. Akhanova PRINCIPLES AND CONTENT OF TEACHING PHYSICS IN ENGLISH FOR FUTURE PHYSICS TEACHERS.....	172
M.S. Sabyrzhanova, S.V. Ananyeva APPROACHES AND METHODS OF STUDYING ERMEK TURSYNOV'S NOVEL "MAMLUK" IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....	187
M. Serik, D.Sh. Tleumagambetova, METHOD IMPLEMENTATION OF CRYPTOGRAPHIC ALGORITHMS IN PYTHON.....	203
M.M. Slyamkhan, D.B. Sydykhov METHODOLOGICAL FEATURES OF FORMING FUNCTIONAL LITERACY IN MATHEMATICS OF KAZAKHSTAN STUDENTS.....	218
A.S. Smykov, Z.K. Kulsharipova, L.Sh. Syrymbetova, Z.Sh. Shavaliyeva, I.O. Saifurova, Z.Y. Burashova PROBLEMS OF PEDAGOGICAL CULTURE IN THE CONDITIONS OF MODERN EDUCATION.....	231

E.A. Sultanova, B.N. Nussipzhanova, Zh. Bissenbayeva, B.Z. Medeubayeva, R.K. Doszhan
DEVELOPMENT OF CULTURAL COMPETENCE IN THE PROFESSIONAL ACTIVITY OF TEACHERS.....246

K.Zh. Uteeva, A.S. Zharmagambetova, G.K. Kassymova
TEACHING SIGNIFICANCE OF PRESERVING NATIONAL IDENTITY IN INTERCULTURAL COMMUNICATION IN THE GLOBAL WORLD.....257

EKONOMICS

A. Abdimomynova, A. Zhaishylyk, V. Kim, E. Temirbekov, A. Alibekova
ECONOMIC POTENTIAL OF THE REGION: STRUCTURAL FEATURES AND FORMATION OF PRIORITIES.....267

Sh. Abikenova, A. Koval, L. Shayakhmetova, A. Bekmagambetov, Sh. Aitimova
MODERN WORKING CONDITIONS, THE LEVEL OF OCCUPATIONAL INJURIES BASED ON NATIONAL STATISTICS AND OTHER SOURCES OF INFORMATION.....281

D.T. Aliaskarov, R.T. Iskakova, K.K. Muzdybaeva, I.K. Raiymbekova, S. N. Mishchuk
SPATIAL ANALYSIS OF MIGRATION PROBLEMS IN CONDITIONS OF ECONOMIC SECURITY AND SOCIAL STABILITY.....298

Z.K. Altaibayeva, V.P. Shelomentseva, D.Z. Aiguzhinova, Sh.E. Mutallyapova, R.K. Alimkhanova
FINANCIAL MODELLING OF BUSINESS PROCESSES IN LIVESTOCK.....315

Zh. Babazhanova, Zh. Baimukasheva, G. Rysmakhanova, Z. Basshieva, A. Orazgaliyeva
WAYS TO COST EFFECTIVELY IMPLEMENT THE POLICY OF ETHNIC REPATRIATION.....327

M. Baimaganbetova, M. Rakhymberdinova, S. Baymaganbetov
THE IMPACT OF OIL ON KAZAKHSTAN'S MACROECONOMIC CYCLES.....341

A.Z. Bukharbayeva, G.N. Bisembayeva, S.Z. Seiitzhagyparova, B.K. Nurmaganbetova, A.Z. Mashayeva
WORLD TRENDS IN THE IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE PROCESSES IN THE AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX.....354

N. Davletbayeva, Zh. Babazhanova, Z. Akhmetova, G. Mukhamediyeva, S. Serikbayev ECONOMIC EFFICIENCY OF ETHNIC REPATRIATION IN STUDY COUNTRIES.....	366
S.T. Doshmanova, B. Bolatova, G.A. Mauina, A.Zh. Zholmukhanova, M. Zamirbekkyzy IMPACT OF SCIENCE ON COMPETITIVENESS OF THE ECONOMY.....	382
R.A. Yesbergen, G.N. Asrepov, A. Orazgaliyeva, G.M. Sagindykova, N. Shakizada ACTIVITY OF AKIMS OF RURAL DISTRICTS OF AKTOBE REGION: PROBLEMS AND PROSPECTS OF EFFICIENCY IMPROVEMENT.....	391
B.A. Zhunusov, G.K. Demeuova, M.G. Kaiyrgalieva, G.M. Sagindykova, T.F. Alhassan WAYS OF IMPROVING EMPLOYMENT AMONG YOUNG PEOPLE.....	407
Z.O. Imanbayeva, A.K. Oralbayeva, A.Zh. Nauryzbayev, M.A. Umirzakova, B.H. Aydosova MODERN SYSTEMS OF CALCULATION AND EXPERIENCE OF THEIR APPLICATION IN DOMESTIC ENTERPRISES.....	423
G. Kairliyeva, G. Zhanibekova, K. Utegenova, A. Sultanov, Y. Bogdanova SELF-EMPLOYMENT AND DEVELOPMENT OF NON-AGRICULTURAL ENTREPRENEURSHIP IN THE RURAL COUNTRY.....	439
A.M. Kulagina, D.E. Nurmukhanbetova, S.Z. Saidullaev DEVELOPMENT OF CLASSIFICATION OF FOOD SERVICES AS AN ELEMENT OF SYSTEMATIZATION OF THE CONCEPTUAL APPARATUS.....	452
A.A. Kulanov, M.A. Aitkazina, E.A. Ruziyeva, A.D. Karshalova, A.K. Saulembekova THE IMPACT OF GREEN INSTRUMENTS ON THE STATE OF THE FINANCIAL SYSTEM.....	470
G.T. Kunurkulzhayeva, A. Bakpayeva, I. Imangaliyeva, G. Demeuova, Zh. Baishukurova, A. Nurgaliyeva FORMATION OF THE INFORMATION BASE FOR ASSESSING THE QUALITY OF LIFE OF THE RURAL POPULATION.....	483

-
- L. Kurmangaliyeva, E. Aimagambetov, B. Jazykbayeva, B. Spanova**
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE STUDY
OF INCOMES OF THE POPULATION AND THEIR FORMATION.....497
- G. Nurbayeva, A. Xembayeva, B. Mubarakova, G. Beisembayeva,
B. Smailov, A. Kuniyazova**
FINANCIAL ASPECTS OF SUPPORTING CHILDREN WITH SPECIAL
NEEDS.....507
- L.A. Omarbakiyev, Zh.T. Rakhymova, M.T. Bayetova, I.M. Baubekova**
INFLUENCE OF FACTORS OF ACTIVATION OF ENTERPRENEURSHIP
DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN, INCLUDING INNOVATIVE.....519
- A. Tapalchinova, N. Kaftunkina, M. Mukhamedova, N.A. Mazhitova,
U.D. Berikbolova**
FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF TECHNOLOGY
COMMERCIALIZATION IN KAZAKHSTAN.....534
- R.Sh. Takhtaeva, Y. Abeukhanova, M. Moldazhanov, K. Khasanova,
L. Parimbekova**
EVALUATION OF TOURISM POTENTIAL IN EASTERN
KAZAKHSTAN.....547
- Sh.A. Trusheva, A.T. Tleubayeva, R.B. Sartova. A.A. Zhakupov,
A.T. Kaidarova**
ASSESSMENT OF THE IMPLEMENTATION OF POLICY IN THE FIELD OF
MICE TOURISM IN KAZAKHSTAN BASED ON THE CLUSTER APPROACH
AND REGRESSION MODEL.....558
- A.S. Ualtayeva, Laszlo Vasa, M.D. Ualtayev**
ANALYSIS OF THE LABOR MARKET OF KAZAKHSTAN: INFORMAL
EMPLOYMENT.....577

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www: nauka-nanrk.kz

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Заместитель директор отдела издания научных журналов НАН РК *Р. Жалиқызы*

Редакторы: *М.С. Ахметова, Д.С. Аленов*

Верстка на компьютере *Г.Д. Жадырановой*

Подписано в печать 30.06.2023.

Формат 60x881/8. Бумага офсетная. Печать - ризограф.

40,0 п.л. Тираж 300. Заказ 3.

Национальная академия наук РК
050010, Алматы, ул. Шевченко, 28, т. 272-13-19